

Бартко А. В., студент

Науковий керівник: Хитра О. В.

кандидат економічних наук, доцент

доцент кафедри управління персоналом і економіки праці

Хмельницький національний університет

м. Хмельницький, Україна

УКРАЇНА І МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАЦІ: КЛЮЧОВІ НАПРЯМКИ ВЗАЄМОДІЇ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Міжнародна організація праці (МОП) (англ. International Labour Organization) – це спеціалізована установа ООН, заснована у 1919 році урядами різних країн для підтримки міжнародного співробітництва у справі забезпечення миру в усьому світі й зменшення соціальної несправедливості за рахунок поліпшення умов праці. В умовах глобалізаційних процесів особливого значення в діяльності МОП набувають питання уточнення й розвитку міжнародних трудових стандартів, а також імплементації міжнародних правових норм у національне трудове право та їх застосування у працезохоронній діяльності.

Україна є членом МОП з 12.05.1954 р. та ратифікувала понад 60 конвенцій цієї організації. Міжнародна організація праці активно працює в Україні з початку 1990-х років. За цей період МОП започаткувала у нашій державі проекти, пов'язані з аналізом стану соціальної політики (спільно з ПРООН і Світовим банком), кризового стану ринку праці, розвитком соціального партнерства на засадах трипартизму. За часів незалежності Україна двічі обиралася до складу Адміністративної ради МОП – на період 1996-1999 рр. та 1999-2002 рр.

Співпраця між Україною та Міжнародною організацією праці базується на Програмі гідної праці, що впроваджується з березня 2006 року.

В інтерпретації МОП, гідна праця передбачає можливості для роботи, які забезпечують продуктивні і справедливі доходи, безпеку на робочому місці і соціальний захист сім'ї, найкращі перспективи для особистісного розвитку та

соціальної інтеграції, свободу для людей, участь у прийнятті рішень, рівність можливостей для жінок і чоловіків. 7 жовтня десятий рік поспіль у різних країнах світу мільйони людей відзначають Всесвітній день дій за гідну працю, відстоюючи свої трудові права і належні умови праці.

Як стверджує О.О. Герасименко [1, с. 256], у понятті «гідна праця» закладена ідея стійкого соціального розвитку, який став своєрідною відповіддю на негативні наслідки глобалізації. Основоположним принципом стійкого розвитку є забезпечення соціально-економічного прогресу – прогресу, який створює передумови для подолання найскладніших економічних проблем та соціальних суперечностей і сприяє задоволенню потреб сучасного та майбутніх поколінь.

Водночас, формами вияву дефіциту гідної праці є: безробіття у відкритій чи прихованій формах; поширення нестандартних форм зайнятості та атипових трудових договорів; зростання частки робочих місць, зайнятість на яких не забезпечує отримання суспільно прийняттого рівня трудових доходів; наявність незадовільних умов праці та зростаюча соціальна незахищеність працівників у різноманітних формах вияву; зростання масштабів і глибини асиметрій у соціально-трудої сфері [2, с. 23]. В Україні особливої уваги потребують питання підвищення заробітної плати, створення робочих місць та забезпечення їх кваліфікованими кадрами, легалізації праці, підготовки нового трудового кодексу, запровадження сучасної системи управління охороною праці.

Інститут гідної праці слід розглядати як комплексну політичну, економічну, соціальну платформу, яка має об'єднати зусилля соціальних партнерів на всіх рівнях ієрархічної структури світової та національної економіки. З огляду на це, Програма гідної праці МОП стала ключовим елементом державної соціальної політики, програм дій багатьох організацій профспілок та роботодавців. Незалежне оцінювання Програми гідної праці в Україні, що здійснювалося у 2007 р., показало, що як національні тристоронні партнери, так і міжнародні партнери підтвердили адекватність присутності МОП в Україні.

9 червня 2008 р. було підписано Меморандум про взаєморозуміння між Міністерством праці та соціальної політики України та Міжнародною

організацією праці щодо Програми гідної праці на 2008-2011 рр. Оновлена Програма робила акцент на таких пріоритетах: 1) зміцнення спроможності урядових установ та соціальних партнерів покращувати управління ринком праці; 2) удосконалення формулювання політики зайнятості, сприяння рівним можливостям на ринку праці; 3) підвищення ефективності політики соціального захисту з приділенням особливої уваги вразливим групам.

12 червня 2012 р. було підписано відповідний Меморандум щодо Програми гідної праці на 2012-2015 рр. На цей період були сформульовані такі пріоритети: 1) зміцнення інституцій соціального діалогу з метою посилення їх участі в управлінні ринком праці; 2) сприяння забезпеченню гідної праці та покращення спроможності працевлаштування української робочої сили; 3) удосконалення систем соціального захисту.

7 квітня 2016 р. було підписано аналогічний Меморандум щодо Програми гідної праці на 2016-2019 рр. [3], який відповідає ключовим пріоритетам Рамкової програми партнерства Уряду України – ООН та сприятиме впровадженню Стратегії подолання бідності та Стратегії сталого розвитку «Україна-2020». Сформульовані такі пріоритети Програми: 1) сприяння зайнятості та розвитку сталих підприємств задля стабільності та зростання; 2) сприяння ефективному соціальному діалогу; 3) посилення соціального захисту та поліпшення умов праці.

У рамках Програми Державна служба України з питань праці спільно з МОП розпочали проект «Зміцнення системи інспекції праці і механізмів соціального діалогу», що передбачає: розробку і запровадження гендерночутливої кадрової політики і відповідні заходи для наймання та збереження у штаті кваліфікованих кадрів; розширення можливостей Держпраці працювати у партнерстві з іншими установами й організаціями; побудову функціональної моделі тристороннього діалогу в рамках системи адміністрації праці. Започатковані й інші проекти технічного співробітництва, зокрема: «Створення сприятливого середовища для сталих підприємств» і «Зменшення стигми та дискримінації у зв'язку з ВІЛ задля захисту працюючих жінок та чоловіків від неприйнятних форм праці в Україні».

Управління Програмою здійснюється через мережу, до якої входять Група з питань технічної підтримки Гідної праці та Бюро МОП для країн Центральної та Східної Європи у Будапешті, Національний координатор МОП у Києві, Регіональне бюро МОП для країн Європи та Центральної Азії, технічні підрозділи штаб-квартири МОП у Женеві. Перевірка виконання Програми здійснюється на регулярній основі із застосуванням інтерактивних методів. Процес моніторингу передбачає проведення місій експертів МОП та підготовку ними внутрішніх звітів.

Програму гідної праці слід вважати документом, що розвивається, відкритим для регулярних переглядів і коригувань відповідно до динаміки потреб, вимог і можливостей. Не рідше одного разу на рік хід виконання Програми перевіряє Наглядова рада Програми гідної праці, до складу якої входять представники тристоронніх партнерів і Національний координатор МОП в Україні. Так, 20 квітня 2017 року у приміщенні Міністерства соціальної політики України відбулося засідання Наглядової ради Програми Гідної праці МОП для України за участю директора Групи технічної підтримки з питань гідної праці та бюро МОП для країн Центральної та Східної Європи, директора офісу МОП в Будапешті Антоніо Граціозі.

На 106-ій сесії Міжнародній конференції праці (МКП), що пройшла з 5 по 16 червня 2017 р., була присутня українська делегація, очолювана Міністром соціальної політики України Андрієм Ревою. Під час свого виступу міністр зазначив, що уряд нашої держави приділяє значну увагу питанням довкілля кризь призму забезпечення гідної праці та сталого економічного зростання. Україна активно підтримує Цілі сталого розвитку та працює над їх включенням до нової Рамкової програми допомоги з розвитку між Урядом України та ООН (ЮНДАФ) на період 2018-2022 рр., де екологічні питання постають разом з питаннями економічного зростання і зайнятості. Кабінет Міністрів України спрямовує зусилля на забезпечення адаптації національного законодавства до міжнародних трудових норм та стандартів ЄС, вдосконалення механізмів управління, створення сприятливих умов для підприємств, забезпечення українським жінкам і чоловікам рівного доступу до кращих та «зелених» робочих місць і соціального

захисту. В Україні проводиться реформа оплати праці, першими кроками якої стало збільшення мінімальної заробітної плати та заходи з утримання інфляції на помірному рівні. Реформа оплати праці відбувається разом з модернізацією системи інспекції праці. Міжнародні трудові стандарти стали орієнтиром для інтеграції служб інспекції праці, перегляду існуючих інструментів для посилення відповідності дотримання норм як шляхом профілактики, так і відповідними санкціями. Генеральний директор МОП Гай Райдер відзначив покращення в Україні в напрямку соціального діалогу та позитивно оцінив докладені зусилля зі скасування мораторію на інспекцію праці [4].

Аналіз співпраці України з МОП свідчить, що членство нашої країни у цій міжнародній організації є виправданим у політичному плані, рентабельним з точки зору економічної віддачі і таким, що сприяє пом'якшенню негативних соціальних наслідків економічної кризи. Подальше поглиблення співробітництва з МОП є корисним для України в процесі її соціально-економічного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Герасименко О. О. Гідна праця в забезпеченні стійкої соціальної динаміки [Електронний ресурс] / О. О. Герасименко // Формування ринкової економіки : зб. наук. праць. Спец. вип. : Праця в ХХІ столітті: новітні тенденції, соціальний вимір, інноваційний розвиток : у 2 т. – 2012. – Т. 1. – С. 254-263. – Режим доступу : <http://ir.kneu.edu.ua:8080/handle/2010/3515>.
2. Колот А. М. Теоретико-методологічні засади гідної праці: проблеми та напрями розвитку [Електронний ресурс] / А. М. Колот, О. О. Герасименко // Соціально-трудова відносина: теорія і практика : зб. наук. праць. – К. : КНЕУ, 2015. – Вип. 2. – С. 21-42. – Режим доступу : <http://ir.kneu.edu.ua:8080/handle/2010/12222>.
3. Меморандум про взаєморозуміння щодо реалізації Програми гідної праці МОП для України на період 2016-2019 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/MU16042.html.
4. Державна служба України з питань праці : офіційний веб-сайт. – Режим доступу : <http://dsp.gov.ua/category/diyalnist/mizhnarodna-spiwpracy/>.